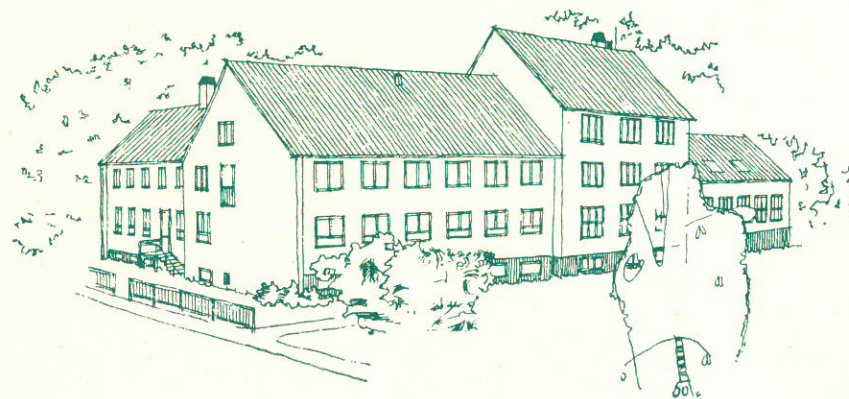

***Stidsholt
Ungdoms-
skole***

1976

STIDSHOLT
UNGDOMSSKOLES
ÅRSSKRIFT

1976

UDGIVET AF
UNGDOMSSKOLENS
ELEVFORENING

FREDERIKSHAVN
EKSPRES-TRYKKERIET
1976

INDHOLD

To julegaver	<i>Hans Jakobsen</i>
Christen Kold	<i>Jeppe Buhrkall</i>
Indien-Bangladesh via Stidsholt	<i>Marie Risegaard Jakobsen</i>
Kend dig selv	<i>Jens-Sigurd Pedersen</i>
Året, der svandt	<i>Grethe Buhrkall</i>
Efterskolen – en velfærdssvulst	<i>Jens Rye Larsen</i>
4 år i EF	<i>Arne Larsen</i>
„Man lærer for livet og ikke for skolen“	<i>Allis Bohl-Erik Buch Hansen</i>
Varm jul	<i>Lars Buhrkall</i>
Formand Juul	
Korte hilsener	
Meddelelser 1977	
Elevfortegnelse	
Regnskab	

To julegaver

Det var juleaften. I den jyske landsbykirke var der fyldt i alle stolestader, løse bænke var flyttet ind fra våbenhuset og kunne give plads til de enkelte, der kom i sidste øjeblik. Klokken havde fra sit tårn kimet den store glæde ind; og nu begyndte organisten at prælude som indledning til den første salme. Julestemningen var nu fuldkommen, og forventningen delte sig ligeligt mellem evangeliet, som straks skulle lyde og festen derhjemme. Da skete noget uventet. En midaldrende mand kom ind og satte sig på en af de ekstra bænke. Stille tog han plads nær kirkedøren, som om han ikke magtede at gå længere. Få havde set ham komme, og ingen kendte ham. Fattig var han, kunne man se, den tynde sommerfrakke havde ikke kunnet give ham varme nok i kroppen, han så trods kirkevarmen stadig forfrossen ud. En og anden gættede på, at landevejen var hans daglige hjem. Han tog en slidt salmebog op fra inderlommen og begyndte at synge med. De, der undrede sig over hans fattige skikkelse og slidte tøj, der ikke var egnet til at være kirketøj juleaften, undrede sig endnu mere, da de hørte ham synge. Denne mand, der tydeligt nok var ked af at lade sig se, generede sig ikke for at synge salmerne, som han kendte allesammen. Hvem var denne fremmede og trætte mand?

Gudstjenesten sluttede, og alle skulle ud og hjem. Den fremmede skulle også ud -. Han hastede ikke og gjorde ikke noget for at skjule

sig i mængden. Hans samvittighed var i hvert fald god nok, gættede man. Da skete der noget uventet, som dengang han kom ind i kirken, det var gamle Katrine, som bevirkede dette, for pludselig rakte hun sin hånd frem til den fremmede og sagde: Glædelig jul. Manden tog hendes hånd og sagde: Tak i lige måde – ja tusind tak.

Alle de andre, som ikke havde gjort noget for at hilse på ham, gik naturligvis videre, de mente vel ikke, at de nu bare kunne stå og lytte. Lidt efter gik den fremmede kirkegæst ud af lågen, og ingen så ham oftere. Senere var der nogle, der spurgte Katrine, om den fremmede ellers sagde noget der uden for kirken, og hun svarede venligt og bestemt, som hendes sædvane var, at den fremmede havde sagt, mens tårerne løb ham ned af kinderne: „Ja, så fik jeg altså to julegaver“.

Og da Katrine havde set lidt spørgende på ham, fjede han til: Jo, to – først den dejlige gudstjeneste – og så Deres hilsen: glædelig jul. Det var vidunderligt – begge dele.“

Mere fik ingen at vide, og mere kan vi ikke få at vide, for der skete ikke andet.

Hvis alt hvad her er fortalt om den fremmede var en julehistorie, så ville den ikke være sluttet her. I fortællingerne ender det som regel på en lykkelig måde, men vi kan jo selv spinde videre, hvis vi vil det, ligesom forfatterne. Men så forlader vi sandheden om denne fremmede, og sandheden er for god til at fordølges eller forvanskes.

Jeg vil gerne anføre et vers af digteren Karlfeldt:

Giv os en arnes varme ild
til livets dagligbrød.
Giv os en ven af tale til,
når glæden blir til nød.
Giv os en tro at vandre med,
trygt mod den mørke død.

Hvis vi vil udtrykke meget kort, hvad dette vers siger, og vi stadig har „den fremmede“ fra juleaftens gudstjeneste i vore tanker, så kan det gå an at sige, det er en bøn om glæde, som vi kan få hos mennesker og om glæde som evangeliet alene kan bringe. Det er to julegaver at få, men også til at give. Den gamle kone havde et venligt ord og gav det videre til den fremmede. Det var hendes storhed som menneske.

Provst Carl Hermansen, som nu er død, og som vi også her vil minde med taknemmelighed, skrev et par gange den indledende artikel i årsskriftet. I 1957 slutter han sit stykke sådan: „Julegranen visner, julegaverne glemmes, og alle verdens og julens lys slukkes, allesammen,

eet efter eet, men Kristus lever og dør ikke mere, Kristus, som lader os leve med sig, – det er julens lys, det er verdens håb.“

Verden kan ikke bringe håb og vil heller ikke. Vi vil vel gerne i vore bedste stunder, vi kan heller ikke; men vi kan tænde et lys, måske kun et lille, men dog et lys i verden.

Hans Jakobsen.

Jakobsen
fortæller
for 2. års
eleverne

Christen Kold

Idégrundlaget for de fleste frie skoler her i landet er en Grundtvig-Koldsk.

En gang imellem kan man tage sig i det og spørge, hvad er det egentlig for noget?

Grundtvig kender vi. Gennem salmer og sange har han præget generationer og givet hverdagen indhold.

Derimod kender færre Christen Kold – højskolen og friskolens medgrundlægger – hvem var han? hvad stod han for?

Der foreligger ikke fra Kold noget skriftligt arbejde, udover breve og dagbøger. Hans holdning til bøger var meget forbeholden – „af en bog, bliver man ikke klog“ skal Kold engang have sagt. Denne forbeholdenhed har han i hvert fald selv rettet sig efter, ved ikke at udgive nogen.

Christen Kold
1816 - 70

Efter Kolds død 1870 blev flere bøger om ham udgivet, deriblandt hans breve og dagbøger, og fra hans nærmeste venner, indtryk af den vældige betydning Kold havde haft for dem. Præsten Cornelius Appel blev spurgt om han kunne sige, hvad Christen Kold var og gjorde i sit folk.

„Det er svært,“ sagde han, „men jeg skal forsøge.“

„Tiden var saa jordbunden, som den kunde være. Det var bare Mad og Drikke og en lille Smule Kristendom til Sjæleføde, naar Døden kom.

Den store Mængde af Folket var fremmed for den Aandens Verden, som er mere end Mad og Drikke.

Jeg kan maaske bedst sige det saaledes, at Kold havde faaet et stærkt Kald til at vække Folket, give det nye Øjne at se med.

Og med hele sin Sjæl tog han mod dette Kald. Siden gik han sin Arbejdsvej saa støt og trofast, at jeg ikke kender hans Mage i vort Folk. Han saa hverken til højre eller venstre – levede kun for dette ene.

Jeg glemmer aldrig en Dag, han talte til os om Menneskelivet og lagde det saa klart frem og saa tæt ind til os, at vi ligesom kunde tage og føle paa det. Han kom med Billeder og Eksempler, der lyste op som

Solskin i den Verden, han førte os omkring i. Først et barmfuldt Piske-slag til Kødet og al Raaddenskab, og du kan tro, det sved. Saa et kvikt Skæmteord til Naragtigheder og Papegøjewæsenet, vi gaar og vader i. Det var, som mit Hjerte hoppede i mig. Saa standsede han og tog sig en Pris Tobak; det gjorde han, naar han havde sagt noget, det rigtig gnistrede af, og som skulde have Tid til at synke ned.

Vi sad og stirrede ind i dette Ansigt. Ikke en Mine fortrak sig; det var som Marmor. Men af Øjnene skød bogstavelig Straaler. Der laa en aldrig svigtende Magt, ja en overmenneskelig Styrke i hans Blik.

Dette var en Livskraft af den rette Slags til Gavn for Folket. Jeg har aldrig hørt eller set Mage til Menneske.

Ved hans Kiste sagde jeg: Aldrig mødte jeg en Mand, som havde en sikrere Tro paa sit Kald, et fastere Greb paa sit Arbejde og en større Forvisning om Sejr.

Dette Ord skal staa fast!“

Ordets magt var Kolds styrke – fortællingen var livsgløden for mennesker. Om sin barndom siger han:

Der var en halv Snes gamle Koner og Mænd i min Fødeby, Thisted, hvoraf et Par fortalte Spøgelseshistorier, en Anden fortalte forskrækkelig lange Eventyr, og min gamle Faster fortalte Legender. Det var for mig, som om Solen skinnede meget klarere i disse Huse end i andre, det forekom mig, som om Kaffen, jeg fik her, var meget bedre end den jeg fik andetsteds. Jeg syntes at der var saa varmt og hyggeligt i de Huse, hvor disse Historier bleve fortalte, medens der derimod i de andre var saa sort og koldt.

Da Kold blev lærer så han, at virkelig undervisning var ikke terperi. Han siger:

Mon det dog ogsaa virkelig er Guds Villie, at Børn skal pines med en saadan Udenadslæsning? jeg kan ikke forstaae det, da han dog elsker Menneskene, mon da dette, at lære en Bog udenad, kan føre til at elske ham?

Nei, syntes mig, det kan det ikke. Ja, men hvad Nytte er det da til? Det er, for at de skal kunne blive konfirmerte. Men, tænkte jeg, kunde vi saa ikke indrette det saaledes, at de blev konfirmerede paa en anden Maade, det er dog en forskrækkelig Maade, man nu bærer sig ad paa.

Det var dette, som jeg brød mig allermeest med, men nu er det jo saaledes, at naar vi er i den største Nød og spørge Aanden for ramme Alvor, saa svarer han os, og han sagde da ogsaa til mig: Du kan jo fortælle Børnene det, som de skal lære udenad; du kan jo fortælle dem det, som du fortæller Eventyr!

Aldrig saasnart var dette gaaet op for mig, førend der kom en saadan Lyst og Drift hos mig, at jeg ikke havde Tid til at vente, jeg syntes

det var en uendelig lang Tid, først om Aftenen, og saa hele Natten, indtil næste Dags Morgen, da jeg kunde begynde at prøve det, og jeg vilde have givet meget til, at der ingen Nat havde været, saa at vi strax kunde have prøvet det. Jeg syntes at dersom det kunde lade sig gjøre saa havde vi vundet Verdens Guld og grønne Skove, og jeg havde nær sprunget ud paa Gaden, ligesom Archimedes gjorde, og raabt: nu har jeg fundet det, men det gjorde jeg ikke, thi jeg var en Jyde og ingen Græker.

Kolds åndelige frigørelse fik han, da han som 18-årig i 1834 kom på Snedsted seminarium. Starten på seminariet var ham en skuffelse, men en dag kom Peter Larsen, Skæppenborg (en Grundtvigs vækkespræst, der talte om Guds kærlighed).

Det blev et vendepunkt for Kold, og fik betydning for ham livet igennem.

Hos læreren, Algren, der samlede de unge seminarister om søndagen, deriblandt Kold, læste de Biblen, Nordisk Kirketidende og Grundtvigs andagtsbog.

Kold gik så stærkt op i disse oplevelser, at han gik barfodet fra Snedsted til Thisted for at ligne apostlene.

Hans kæreste, Else, syntes han gik for vidt. En hel nat gik de og diskuterede sagen, men Kold var ubøjelig og Else så det gode læreembede forsvinde for Kold „og uden det kan jeg ikke have dig“. De skiltes og Kold sørgede meget over Else. At Kold var ubøjelig og kompromilos ses også af en hændelse på Mors. Han har efter endt Seminarium fået plads som huslærer i Solbjerg præstegård på Mors. Den første dag Kold var i præstegården, sagde han til provsten:

„Der er kun een Ting, jeg bestemt ønsker.“

„Og det er?“ spurgte Provsten.

„At jeg maa spise sammen med Tjenestefolkene.“

„Ja, men kære, det vil da se underligt ud,“ sagde Provsten. „Sig mig, hvorfor vil De det?“

„Der er een Ting, jeg holder fast paa mere end alt andet,“ svarede Kold, „og det er min Frihed. Nu kan jeg hævde den paa to Maader. Enten, ved at blive saa rig, at jeg kan gaa efter min egen Næse og blæse hele Verden et Stykke, eller ved, at jeg venner mig til at være saa fordringsløs, at Vorherre vil give mig Brødet, uden at jeg behøver at tigge Verden om det. Nu kan jeg ikke det første, og derfor vil jeg øve mig i det sidste.“

Provst Sørensen forstod Kold. Han var en Discipel af Grundtvig.

Troen på Gud, fædrelandskærlighed og frihed var det Kold satte højest og blev det bærende indhold i den vækkelse Kold følte sig kaldet til. I Ballund i Sdr. Jylland var det at Kold fik sit klarsyn på under-

visningen. I fædrelandshistorie var det Ingemanns historiske romaner han læste af, men da han levendegjorde biblen ved fortælling og i stedet gemme Balles lærebog, da lukkede de ensidige myndigheder mulighederne for et læreembede.

Kold var udslået, og lod sig istedet uddanne som bogbinder, hvorefter han tog med pastor Hass til Budscka i Tyrkiet, som hjælpemissionær. Kold fortæller:

I fem Aar var jeg i Smyrna, og tænkte bestandig paa de danske Børn, der læste udenad, især naar jeg kom forbi den tyrkiske Skole, thi der lærer Børn akkurat paa selvsamme Maade som her. Skolemesteren fremsagde to Sætninger af en Bøn, og dem skulde alle Børnene gjentage i Munden paa hverandre, saa for mig, der ikke forstod Tyrkisk, var der akkurat den samme Brummen som i en Landsbyskole hos os, naar Børnene læse over. Jeg tænkte aldrig paa at komme hjem igjen, men jeg lærte at elske mit Fædreland ganske anderledes der, end jeg kunde have kommet til det herhjemme, thi jeg savnede det saa skrækkeligt. Naar der kom en dansk Skipper, og jeg saa det danske Flag i Havnen, var jeg som Nyfødt, jeg græd som et Barn og skyndte mig ombord.

Halvandet år var han hos pastor Hass. Derefter rejste han til en sydligere by og nedsatte sig som bogbinder. Det blev en hård tid, pengene slap op og arbejde fik han ikke. Om de fem år i Tyrkiet skriver han,

Men tre Ting lærte jeg der til stor Gavn for mig selv. For det første lærte jeg at nøjes med lidt; den Lærdom har jeg haft megen Brug for siden. Dernæst lærte jeg at se paa hele Menneskeslægten som een stor Søkendeflok med samme guddommelige Bestemmelse, og jeg fik at se, at her hjemme kan Synet stundom være for trangt. Endelig lærte jeg at tie stille.

Var jeg blevet ved at tale, som jeg gjorde før Rejsen til Smyrna, saa havde jeg talt mig tom, og saa havde jeg været færdig. Men her kom jeg i en god Skole. At tie, tænke og gemme i nogle Aar, det var godt, ja ligesom nødvendigt for mig, saa ung som jeg var.“

31 år gammel, gående fra Triest med sine ejendele på en trækvogn, kom Kold hjem i 1847, dog ikke for at blive – han ville rejse til Amerika, frihedens land.

Krigen 1848-49 ændrede hans planer. Som frivillig soldat gjorde han intet for krigens udfald, dertil var han for „karvet“ til at behandle et gevær.

De mennesker Kold færdedes iblandt var bl.a. „de vakte“ d.v.s. grundtvigsk vakte, og som huslærer hos pastor Birkedal i Ryslinge, hvis børn han underviste, og hvor han hver lørdag aften samlede unge fra egnen, modnede hans skole.

Kold var i modsætning til Grundtvig inde på at det skulle være en skole for 14-18 årige. Derom udspandt der sig følgende samtale. Hans ven fra seminariet Algreen havde fulgt Kold op til Grundtvig.

„Det er Kold fra Fyn,“ sagde Algreen.

„Å, er det det?“ sagde Grundtvig.

De ragede straks uklar over spørgsmålet, i hvilken alder de unge skulle på højskole. Kold holdt på alderen 14-16 år.

Grundtvig sagde: „Det dur ikke, før de bliver 18 år.“

Kold: „Grundtvig kan ikke vide, hvorledes bønderne er derhjemme; thi når de er 18 år, har de allerede begyndt at lege kæreste, ryge tobak, gøre pibe- og urhandeler, og så kan vi ikke få dem beåndede.“

Grundtvig: „Jo, det kan vi nok.“

Kold: „Nej, som jeg har opfattet forholdet, er min mening den eneste rigtige!“

Grundtvig havde imidlertid fået så godt et indtryk af Kold, at han mente, han burde støttes.

Chr. Kold kom igang med skolen i Ryslinge og som uddrag af undervisningsplan:

„At vække og klare det christelige og nationale Liv“. „At aabne Livskilden hos Vedkommende; thi er den først aabnet, da vil det øvrige fornødne vorde dem tillagt af Livets Herre.“ „Og endelig fortsættes Underviisningen i de almindelige Skolekundskaber, især for at gøre dem brugelige til anvendelse i det virkelige Liv, da de som oftest kun ere lærte mekanisk.“ „Samt bibringe en Smule højere Dannelse.“ Thi „Bondens Oplysning ligger mig saa meget paa Hjerte og er Gud en saa velbehagelig Sag, at jeg ikke tør tvivle paa et heldigt Resultat.“

„Som Middel bruger jeg en levende historisk, poetisk Undervisning“, Fortælling af menneskeslægts Levnedsløb (Verdenshistorie), Bibelhistorie, Nordens Mytologi og Danmarkshistorie, Sang samt Oplæsning og Forklaring af danske Digterværker.

„Desuden,“ tilføjer Kold, „underviser vi i de almindelige Skolefag, som de unge har lært mekanisk. Her skal læres med Liv, saa de kan blive til Brug i det daglige Liv.“

Kold måtte føre mange og seje kampe inden der var lysning for hans skoletanker. Dog stod han ikke ene. Der var Grundtvigianerne og bondevenerne på den ene side og stærke højrekræfter på den anden. Dengang gik der også politik i det.

Fra Ryslinge flyttede Kold sin skole til Dalby. Hvor han foruden „Den højere Bondeskole“ havde en privat børneskole eller friskole med 60 elever.

Kold måtte dog erkende at Grundtvig havde ret, det var de ældre over 18, der bedst lod sig vække.

Dalum Højskole. Den tredje skole Kold byggede – 1862 – gav han den endelige udformning. (Skolefolk fra hele landet søgte til ham.) Det blev først og fremmest en skole for bondeungdommen, mens højskolefolk og friskolelærere nød godt af korte ophold på Dalum Højskole.

Der var mange der kun så hans folkelige særheder og hans ensidighed, men de der kom under hans ånds magt blev præget for livet. Hans gerning var „at få folk til at tro på Guds kærlighed og Danmarks lykke“. Undervisningsfrihed var for ham alt afgørende – hellere gav han afkald på tilskud til skolen end satte han sin frihed overstyr.

Grundtvig har sagt, „Mig blev det givet at opdage den store naturlov for åndens virken og forplantelse i menneskelivet.“

Og Kold har sagt, „Grundtvig og jeg er nu de to eneste, som på første hånd har fået at vide, hvordan en skole for mennesker skal være.“ Og Kold beviste sine ords sandhed.

Mellem bønder og friskolefolk levede han som et orakel og jeg vil gerne give et par af orakelsvarene.

Engang kom der en Præstedatter til Kold og sagde:

„De er en urimelig Mand, Kold. De vil ingen Forskel gøre paa høje og lave; alle skal være Tjenere. De maa dog kunne forstaa, at alle ikke kan arbejde med Kroppen. De fleste baade kan og skal, det ved vi, men vi, der har Dannelse, maa da være fritaget derfor.“

„Maa jeg se Deres Hænder?“ sagde Kold. Hun rakte dem nu frem.

„En, to, tre, fire“ – talte han – „jo sandelig har Frøkenen fem Fingre paa den højre Haand, og jeg tør gaa ud fra, at De ogsaa har fem paa den venstre. En Bondepige har ikke flere. Mon De ikke vilde glæde Vorherre, hvis De tog fat med Hænderne og lærte lidt af Bønderpigerne, som arbejder haardt og alligevel er friske og glade?“

Dannelsen, som De taler om, kommer med Arbejdet. Den faas ikke for bedre Køb.“

Paa et Lætermøde i Dalum klagede en Lærer over, at Folk ikke kunde lade ham være i Fred. De plagede ham paa alle Maader og lagde ham alle mulige Hindringer i Vejen. Aa, det var saa strengt; hvad skulde han gøre? Kold svarede:

„Har De hørt om Manden med den lange Hale? Det har De vist ikke. Det var en Mand, der havde en uhyre lang Hale, og den var usynlig, saa Folk, der gik bag efter ham hen ad Vejen, kunde ikke tage sig i Agt, men traadte idelig paa Halen. „Av.“ sagde Manden; „kan I ikke lade mig være i Fred?“ – „Jo, jo,“ sagde de, men de traadte igen.

Men til sidst saa de tydelig Halen, for han viste dem den selv. Men nu var det netop saa morsomt at træde paa den. Jo mere han vendte

og drejede sig og raabte av, des mere traadte de. Han maatte hellere have hugget Halen af sig; det havde været meget klogere.“

Læreren forstod godt Kolds Tale. Han trak sig tilbage og tænkte over Sagen.

Om Kold skrev en danskamerikaner:

Ingen fattig Elev blev vist bort fra Kolds Skole; og det Paabæng, der paaførtes ham, blev mere og mere vidtrækkende. Man sendte uden videre disse Mennesker til Kold for at de skulde „hjælpes til Rette“, naar der var noget i Vejen med dem; syg i Sjæl og Sind, Forknythed – ja, selv uvorne Drenge sendte man ham.

Når vi siger, at vi er en Grundtvig-Koldsk skole, giver Kold os et snerrerende svirp.

„Danmark klarer sig ikke med Kød og Flæsk og Herremandskultur.“ Han talte rent ud, og tungt faldt Ordene.

„Aa, kunde Grundtvigianerne faa Lov til at beholde Aanden og lade den tugte sig! Men pjatter de den fra sig, da er alt ude. Da er de ikke et Haar bedre end de andre, maaske ringere. Og deres Skoler følger med. Det er, naar vi kommer paa Moden og faar Magt, at det skal vise sig, om vi har Rygrad at staa imod med.“

I vore dage ville vi sige, at han var en stor pædagog og psykolog – men det er ligesom en flov smag i munden. Hvorimod L. Schrøders ord siger os mere, „Han var et helstøbt menneske der havde hjerte for alt godt og stort hernede.“

(Citaterne til stykket er fra Anders Austerlids bog Chr. Kold 1916).

Jeppe Bubrakall.

De tre
chefer ...

Indien - Bangladesh via Stidsholt

I sidste årsskrift skrev jeg om Mother Teresa og hendes enestående indsats. Jeg sluttede med at nævne „Abbe Pierres Børnehjælp S.O.S. tør-mælk“ i Danmark. Hvad jeg derimod ikke omtalte, var den direkte kontakt mellem Mother Teresa og Stidsholt. Og det er faktisk et helt eventyr.

Egentlig begyndte det i januar 1974, da Abbe Pierre igennem „Svalerne“ opfordrede til at strikke lapper, 15×15 cm, og sende dem til Paris, hvor man så ville sy dem sammen til tæpper og sende dem til flygtningelejre. Jeg lod opfordringen gå videre gennem „Fred og Frihed“. Men inden den nåede så langt, havde Karen Søndergaard tyvstartet og overraskede mig på min halvfjerdsårs-fødseldag med en sang og med 70 lapper som „sangskjulere“. Hun driver jo omsorgsarbejde i stor stil overalt i storkommunen og det var hendes „folk“, som havde strikket lapperne.

Til at begynde med tænkte jeg, at vi sikkert nok kunne skaffe lapper til 5–10 måske 20 tæpper. Der går 99 til et tæppe.

I Paris kunne de imidlertid ikke overkomme at sy lapperne sammen, så vi måtte i gang med det.

Vendsyssel Tidende slog sagen op i et par store artikler. Så satte også vendelboerne strikkepinden i gang, og lapperne strømmede ind (10–20–50–100–200 ad gangen) fra alle egne af landet.

I skulle se frk. Søndergaard „lægge lapper op“ i farver og mønstre her på gulvet i storstuen. Eller se naboer og venner sy dem sammen til tæpper.

Da det første år var gået, havde Abbe Pierre fået 100 tæpper til Paris.

Men nu kom Mother Teresa ind i billedet. Hun ville også gerne ha' tæpper. Det betød jo samtidig for os, at nu vidste vi præcis, hvor i verden de havnede – og havnede sikkert. Yderligere fik Mother Teresa den idé, at man også kunne bruge lapperne til trøjer (uden ærmer). Resultatet er blevet 400 tæpper og 600 trøjer!

De er sendt dels til Mother Teresa i Calutta og dels til hendes afdeling i Bangladesh, som ledes af Sister Priscilla. I det sidste brev, jeg har fået fra Sister Priscilla, skriver hun: Vi er så lykkelige over udsigten til at få tæpper og trøjer til at give varme og komfort til så mange kolde små og store mennesker, som ikke har nogen eller noget. Det vil betyde så meget for dem i den kolde vinter. Vor dybeste taknemlighed til dig og alle dine medarbejdere, som hjælper dig i dette stor-

slåede kærlighedsarbejde. Må Gud lønne jer alle og velsigne jer for jeres hjælp til at hjælpe hans trængende, Hans børn. Vi glæder os til tæpper og trøjer, store og små, som vil komme netop til den kolde årstid. Tak igen! Mel kærlig hilsen til jer alle. – S. Priscilla.

Det ville være fristende at fortælle om hendes arbejde blandt børn, fattige, syge og døende, men det er pladsen ikke til her.

I en stor overskrift skriver Vendsyssel Tidende. „En lappe-succes, der giver varme“. Det gør den jo netop i dobbelt forstand. For den giver varme i sindet for dem der arbejder herhjemme. Det betyder meningsfyldt arbejde og glæde over at kunne hjælpe andre. Jeg har bunker af breve fra mennesker, der takker for at måtte være med i det arbejde.

Efter en udsendelse for nylig i regionalradioen skrev en dame til mig: „Den gamle dame på 91 år med de 3000 lapper, der kan jeg ikke klare mig, men jeg er heller ikke så gammel endnu, så måske jeg når det“.

– I kan altså se, at der er „gang i kludene“ i Stidsholt. Jeg tør slet ikke fortælle, hvordan storstuen somme tider ser ud.

Jeg slutter denne beretning med hilsen til jer alle og med gode ønsker for julen og det nye år.

Marie Risegaard Jakobsen.

Kend dig selv!

To gange i løbet af to hundrede år har mennesket nu oplevet revolutioner i teknikkens verden. Først den, der begyndte, da James Watt opfandt dampmaskinen, dernæst den, der fulgte med opdagelsen af de skjulte kræfter i atomet.

Disse opdagelser har fulgt samme plan. Først blev man klar over, at dampen kunne bruges som drivkraft, og ved at gøre forsøg og eksperimentere fandt man ud af, hvordan man kunne herske over dampens kraft og bruge den i menneskets tjeneste.

Dernæst opdagede man, at der var skjulte kræfter i atomet, og ved at gøre forsøg og eksperimentere fandt man ud af, hvordan man kunne herske over atomets kraft og bruge den i menneskets tjeneste.

Og så kom den næste revolution, som vi også er nødt til at beskæftige os med, hvis vi skal prøve at forstå noget af det, der er sket i den moderne tid. Man blev klar over, at der var skjulte kræfter i menneskets sind, og så kommer det mærkelige: man begyndte at gøre forsøg og eksperimentere med menneskets sind for at finde ud af, om mennesket derved kunne lære at herske over sig selv og lære at leve godt sammen med andre.

Det var ikke nogen ny tanke, at kendskabet til menneskets sind kunne forklare meget og meget. Som så mange gange før i Europas historie kan vi igen begynde i det gamle Athen omkring år 400 f. Kr. I de samme år som Demokrit gik i byen og talte om sine atomer, da vandrede der i de samme gader en mand, hvis navn og tanker vi endnu husker. Han var noget af en særling. Ingen vidste rigtigt, hvad han levede af, og nogen skønheds-åbenbaring var han på ingen måde. Men han havde en god forstand, og han brugte den. Til de mænd, der som Demokrit talte om naturens vidundere, sagde han, at det var meget godt med deres undersøgelser af træer og sten, ja, endog af stjernene selv; men der var noget, der var langt vigtigere – det var, hvad der skete i menneskets sjæl. Han spurgte de unge mænd, der altid flokkedes om ham: „Hvad mener I med ord som ære, stolthed og kærlighed? – *Hvad er mennesket, og hvad kan det blive til?*“

Denne særprægede mand hed Sokrates, og hans store krav til sine medmennesker var dette: „*Kend dig selv!*“

Sokrates blev dømt til døden for at fordærve ungdommen med sin gudebespottelig tale – men i de 2000 år, der er gået siden hans død, har mange store mænd spekuleret over menneskets måde at være på.

For de fleste gav religionen dog svaret på alle de ting, man ikke kunne iagttage, veje og måle. Nogle videnskabsmænd undersøgte menneskets omgivelser, andre menneskets legeme, men menneskets sind og tanker nøjedes man med at filosofere over, og de mænd, der gjorde det, kalder vi filosoffer.

Da man omkring år 1900 så de store resultater, videnskabsmændene kom til ved at gøre forsøg, var der nogle, der fik lyst til at undersøge eller analysere menneskets sjæleliv efter de samme metoder, og der opstod derved en ny videnskab, som blev kaldt psykologi (sjælelære).

En af dem, en videnskabsmand, der hed Pavlov, beviste gennem sine forsøg, at såvel dyr som mennesker foretager sig ting uden at tænke over det, fordi det er blevet en vane – reflekshandlinger – Pavlos opdagelser fik stor betydning i menneskets dagligdag og i opdragelsen.

Men man vidste jo også, at mennesket kunne gøre meningsløse handlinger, der ikke kunne forklares, og det var en nervelæge i Wien, der hed Sigmund Freud, som gjorde det muligt at forstå endnu mere af menneskets sind. Han havde mange patienter, der havde „dårlige nerver“, men den sygdom kunne man da ikke rigtigt gøre noget ved, det var lige ved, at man slet ikke tog den alvorligt. Andre var begyndt at behandle dårlige nerver med hypnose, og havde gjort de mærkelige opdagelser, at patienter, når de blev hypnotiseret, ofte kunne fortælle om tidligere oplevelser, som de ellers intet som helst kunne huske om. Freud spekulerede meget over dette mærkelige problem, og han fik da den tanke, at de oplevelser, et menneske kom ud for, måske nok blev glemt, men at de ikke forsvandt ud af menneskets sind. På en eller anden måde blev de bevaret og kunne komme frem igen, f. eks. under hypnose eller i drømme.

Freud mente derfor, at mennesket havde en underbevidsthed, hvor sådanne hændelser blev gemt. Men i underbevidstheden lå der andet end glemte hændelser. Der lå også stærke, skjulte ønsker eller „drifter“, som Freud kaldte dem. Det kunne være trangen til kærlighed, til magt, til rigdom og mange andre ting. De fleste mennesker kunne holde disse skjulte ønsker nede, fordi de gennem opdragelsen lærte „at opføre sig pænt“, og fordi de med deres forstand kunne holde kontrol med deres handlinger. Men det kunne ske, at drifterne blev så stærke, at kontrollen og fornuften ikke slog til, og så kunne der ske uventede og helt uforståelige ting.

Hvis et menneske f. eks. havde været ud for en skuffelse i sine unge år, så kunne den nok holdes nede, måske tilsyneladende glemmes helt. Men nede i underbevidstheden kunne skuffelsen blive til misundelse, had eller angst, og så kunne den en dag pludselig komme frem igen og føre til voldsomme handlinger, der var ganske uforståelige både for

mennesket selv og for dets omgivelser. Nu hævdede Freud, at man ved at undersøge sådanne menneskers sjæleliv kunne finde årsagerne til deres uforståelige handlinger. En grundig undersøgelse kaldes en analyse, og en undersøgelse af menneskets sjæleliv kaldes derfor „psyko-analyse“.

Freud blev ikke forstået af ret mange, da han kom frem med sine tanker. De fleste mennesker blev forarget over, at menneskets indre skulle lægges frem for alverden; hans fjender håned ham, og mange af hans venner misforstod ham. Det var ikke Freuds mening, at hans opdagelser skulle give en undskyldning for menneskets slette handlinger, men han forstod, at først når mennesket lærte at kende sig selv, kunne de måske beherske sig selv på samme måde som det at kende atomet førte til, at man senere kunne beherske dets kræfter.

En af de største skikkelser i det 19. århundrede, en kirkens reformator, en folkevækker og -opdager, en digter af usædvanlig format; idégrundlæggeren af den frie skole: N. F. S. Grundtvig har gang på gang talt og skrevet om den altoverskyggende værdi af at kende, erkende og bekende sig selv – eks.

Hvad solskin er for det sorte muld
er sand oplysning for muldets frænde.
Langt mere værd end det røde guld
det er sin Gud og sig selv at kende.

– Og den mand, som Grundtvig kaldte Danmarks, Nordens, måske Verdens største skolemand: Kr. Kold, – en særpræget personlighed, som stadig har det centrale at sige lige ind i vor situation. For hans skoleform var nemlig en skole for den enkelte, ikke en skole for staten. Hans mål var den enkeltes menneskelige, folkelige og kristelige vækkelse – at kende sig selv. – Om ham er der sagt: Han kom af folket, virkede for folket, hans minde lever i folket – og føres videre, netop fordi han var: *En Sokrates i danske klæder*, – som en af hans schweiziske disciple, dr. Fritz Wartenweiler har givet ham som passende eftermæle.

I 1940 under indtrykket af Danmarks besættelse og den deraf følgende folkevækkelse, skrev præsten Th. Glahn:

Danmarks ungdom, kend dig selv!
Kend den rod, hvoraf du rinder!
Danmark med de dyre minder
har dig fostret, fyldt din sjæl
modersmålet, fædrelandet,
folkets liv og dåd har dannet
hjerteslaget i din sjæl.
Danmarks ungdom, kend dig selv!

Danmarks ungdom, Danmark selv!
 Nu det gælder mer end livet,
 alt hvad dig af Gud er givet,
 fædres arv og fædres gæld.
 Nye slægter, I, som kommer,
 skænker I os ny skærsommer.
 Vil I vedgå arv og gæld?
 Danmarks ungdom, Danmark selv.

— — — eller, mødes det kun med det såkaldte velfærdsdanskerens slogan:
 Hvad kommer det mig ved.

Jens Sigurd Pedersen.

Året, der svandt

45 år er gået siden den novemberdag, da Stidsholt Ungdomsskole modtog sit første elevhold. Det var en festlig dag, som jeg har hørt meget om, selv har jeg svært ved at erindre det, men til min fødselsdag sidste år fik jeg en gave, som jeg holder inderlig meget af. Mor havde ved gode venners hjælp samlet to sæt årsskrifter fra alle 45 år. Det ene sæt fik Far, da han fyldte 70 år, det andet sæt fik jeg. Hvert af de to sæt er indbundet i fem bøger i rødt skind med årstal på ryggen af hver bog.

Fra
elevmødet

Yrsa
indvier
spring-
graven

Indbindingen står bogbinder Jørgensen, Jerslev, for, og smukkere arbejde har nogen bogbinder næppe præsteret nogen sinde. Hvis I, årsskriftets læsere, skulle få lyst til at se billeder fra årene, der gik, og læse om, hvad der foregik på skolen, hvilke ting, der var aktuelle også i det folkelige fællesskab i det hele taget, så kom og kig. Får jeg først fat i disse bøger, har jeg svært ved at løsrive mig i lang tid.

Forhåbentlig kan vi om 5 år lave en stor jubilæumsfest, og snakke om gamle dage. Her skal jeg ikke fortælle om de år, der gik, men kun om det år, der gik, 1975–76.

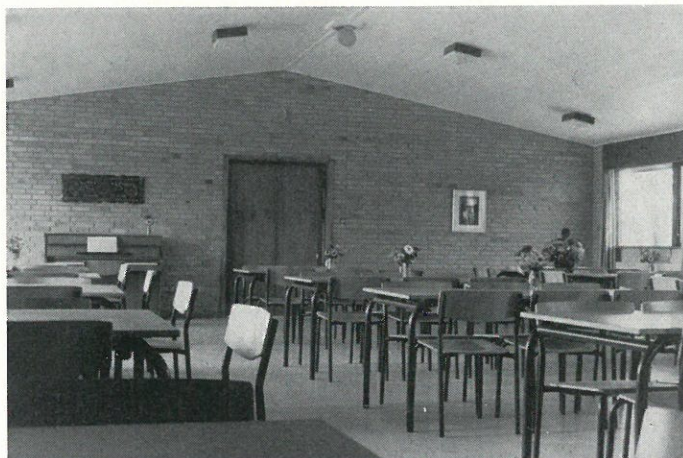
Skoleåret startede d. 18. aug. med fuldt hus, 80 elever, hvoraf 20 var andenårs og 1 var tredieårs elev, 3 gamle elever indgik i personalet, så det var ikke svært at blive bekendte med hinanden meget hurtigt. På grund af Andersens sygdom og død, hvilket vi fortalte om i sidste årsskrift, måtte vi starte med en vikar blandt lærerne. Da vi ikke vidste, om det blev for kortere eller længere tid, bad vi Lars, om han ville være vikar, hvilket han lovede, og det var vi glade for, at han ville, for det er ikke let pludselig at springe på hovedet ind i et arbejde, når man ikke en gang ved, hvor lang tid, man skal varetage det. Lars klarede så de paragraffer indtil jul. Da rejste han en tur til Argentina, og da var ægteparret Eva Bagge og Egon Pagh klar til at tage fat. De var på skolen til sommerferien, rejste så tilbage til Juelsminde, hvor de havde deres hjem, og de havde da fået arbejde på en skole i nærheden. I øvrigt var lærerstaben den samme, og det var godt.

Det blev en festlig og utraditionel juleafslutning. Aftenen startede planmæssigt. Forældrene kom. Før julemiddagen var der Luciaoptog

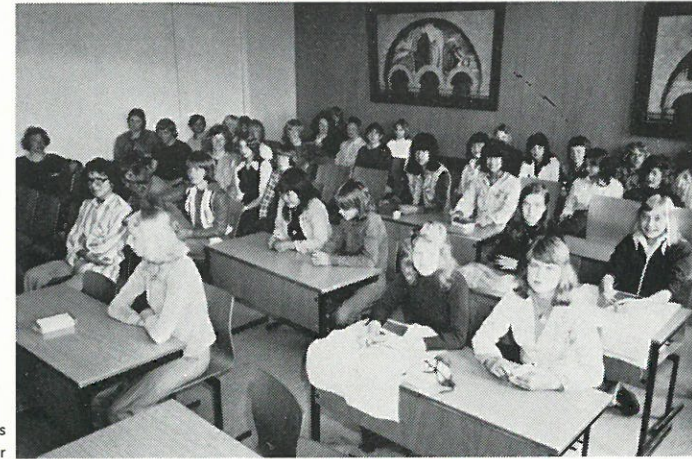

Vakkelvorn
pyramide

med alle pigerne. Drengene serverede derefter risengrøden og stegen, men så gik strømmen! Skolen var totalt mørklagt! Vi fik at vide, at det sandsynligvis ville vare flere timer, inden vi fik lys igen. Vi, knapt 300 mennesker, spiste færdigt i stearinlysens skær, hvorefter vi gik i gymnastiksalen for at starte på sketch. Der skulle mange stearinlys til for at oplyse scenen, men eleverne udfoldede sig i humoristiske såvel som i mere højtidelige stykker. Bagefter legede og dansede vi, og da det elektriske lys hen på aftenen kom, havde vi allerede vænnet os til at klare os med det levende lys og syntes, at det var hyggeligt. At vi

Den nye
spisestue

1. års
elever

skulle starte efter nytår på omtrent samme vis, havde vi heller ikke ventet. Men som alle sikkert husker, startede januar med en voldsom sne-storm, som knækkede el-master og el-ledningerne hængte i ét filter. Vi måtte sende afbud til eleverne over regionalradioen. Ikke alle havde hørt om uvejret heroppe, så efterhånden som de forskellige vendte tilbage efter ferien, samledes vi omkring pejsen og gaskomfuret.

Udflugterne havde vi glæde af. Det er altid dejligt at komme af sted med madpakken, ud og se nye steder. Af turenes mål kan nævnes Vesterhavet ved Løkken og Blokhus, Rubjerg knude, ja, man kan næsten høre jer stønne af anstrengelse, når man tænker derpå. Hirtshals, Lønstrup og Skagen. Ja, det er vel især to af jer, der husker Skagensturen godt. Var det ikke Lydia og Bjarne, der kom to minutter for sent til bussen i Skagen? Jo, det var det vist!

Mens 9. og 10. klasse var ude i erhvervspraktik, kørte vi andre med emnet: „Grønne dage,“ hvor vi behandlede mange ting indenfor landbrug og skovbrug. Vi besøgte flere af vore naboer og siger mange tak for gæstfrihed til Ingemann og Inga, Esther og Holger, Gudrun og Kaj. Også andre virksomheder var vi ude at se, og hjemme arbejdede vi med at skrive, tegne, læse, se film o.m.m.

Norgesturen gik denne gang til Gjøvik. Nilles busser sørgede for transporten. Vi sejlede over Frederikshavn-Gøteborg og kørte derfra videre til Norge. Turen gik fint! To rare og dygtige chauffører, Hans og Leif, bragte os sikkert til bestemmelsesstedet. Men for at Hans ikke skal få mareridt, skal her ikke nævnes, hvor store kuldegrader, der på det tidspunkt var om natten i Gjøvik. Det var for koldt for Hans's bus.

»Et slow kort«
i daglig-
stuen —

Den frøs! Gjøvik er et herligt sted. Sikke et skiterræn lige omkring vandrehjemmet. De fleste tog nu også på længere skiture. Hvilken behændighed nordmændene kan springe til side med, når vi danskere kommer susende ned ad en bakke uden den mindste anelse om, hvor de lange smalle brædder, som skal bære os, næste gang vil bore sig ned i sneen. Sjov er det! Det kan fås skriftligt hos Rita Farum, der med den rette sportsånd i sindet, i en kurve landede midt i en norsk familie, der var på søndagsudflugt på ski.

Det var vores tur til at holde sportsdag. Nu kunne den nye fodbold-

Rita og Jan
snakker
over
dagens
avis...

bane holde. Længdespringbanen var blevet asfalteret o.s.v. Østergaard havde tilrettelagt, så fodbold, håndbold og alle former for idræt kunne afvikles efter en fint udarbejdet plan. Vore gæster var fra Morsø, Hørby og Dronninglund ungdomsskoler. Men netop den dag kom al den regn, som skulle have været fordelt på resten af sommeren. Det øregnede hele dagen! Programmet blev afviklet som det skulle, og ingen blev syge, selvom de var godt våde.

Vi fik holdt rejsegilde på den nye spisefløj, spisestue og køkken, inden det blev sommerferie, og det skoleår sluttede. Nu er den færdig, og det blev altså næste elevhold, der fik lov til at indvie spisestuen. Vi glæder os over de nye lokaliteter og vil nu gå i gang med at lave den gamle spisestue om til opholdsstue med bordtennis og billiard. I de tidligere køkkenregioner bliver der indrettet værksteder til bl.a. foto, stoftryk, plantefarvning og keramik.

Det er ikke til at vide, om nogle fra holdet kommer ind som folketingsmænd, men sikkert er det, at der især om aftenen, når timerne var forbi, kunne udvikle sig nogle voldsomme diskussioner. Når Henrik tog fat og fremførte sine ideologier, så kan det nok være, at der kom reaktioner fra en og anden. Der er meget, der kan diskuteres, og det blev der. Undertiden gik bølgerne højt. Ting blev debatteret, som mange aldrig havde tænkt over før, men de blev alligevel revet med.

Det er svært at begrænse sig. Mange ting skulle der skrives om her, om hverdagen med timer og fritid, om fester og møder. Gæster har vi haft: Andre skoler, pensionister, jeres forældre, foredragsholdere m.fl. Her er kun et udpluk med fra 1975-76. Da det nye skoleår begyndte

Hyggelig
sammen-
komst
i
pigernes
dagligstue

var det nye lærerpar kommet, Allis Bohl og Erik Buch Hansen. (Se deres artikel her i årsskriftet). Vi vil også her igennem årsskriftet ønske jer og jeres børn hjerteligt velkomne og ønske, at I må få mange gode år på Stidsholt. For mange år siden havde vi nogle vintre en ung sløjdlærer fra Norge, som var meget dygtig. Det var vel medvirkende, da Leif Netland fra Norge blev ansat som matematik- og fysiklærer, i hvilke fag, han er cand. mag. Velkommen Leif! Mange gamle elever og andre af årsskriftets læsere kender Jens Rye Larsen, men det er nok ikke alle, der har fået overraskelsen: Han har giftet sig! Hvem er da fru Larsen? Jo, det er da Heike! Til lykke begge to!

Ingrid og Karsten har fået en sød, køn og kvik datter fra Bangladesh. Nargis ved ikke endnu, hvor meget vi har glædet os til, at hun skulle komme, men hun har allerede mærket, at hun har fået et godt hjem.

Til jer, piger og drenge, der har været på skolen for kort eller længe siden, sender vi de bedste hilsener med ønsket om en glædelig jul og et lykkebringende nytår!

Grethe.

De to kæmpende Stidsholt-fodboldhold

Ole Frederiksen
Jan Jensen
Jan Popenda
Mikki Christensen
Bo Pedersen
Bo Christensen

Lau Christensen
Jan Hostrup
Rickard Sørensen
Bjarne Nielsen
Søren Steen Larsen

Verner Østergaard
Jens Rye Larsen
Egon Pagh
Lars Vad
Claus Hansen

Jens Buhrkall
Jakob Buhrkall
Morten Buhrkall
Lars Buhrkall
Jeppe Buhrkall

Efterskolen — en velfærdssvulst

I de gode gamle dage

Der var engang — og dengang kunne man alt det, som man ikke kan idag. I de gode gamle dage kunne eleverne regne, idag, når de forlader skolen, kan de ikke engang deres lille tabel. I gamle dage kunne eleverne deres tyske grammatik på remse, idag tager de søde små skade af for megen udenadslære.

Og i de gode gamle dage kunne en lærer undervise sine elever uden så meget som en lærebog, mens han idag forlanger en masse teknisk udstyr: lysbilledapparat, båndoptager, overheadprojektor, sproglaboratorium. Endvidere skal han helst have de dyreste og mest omfattende bøger og materialer til sine elever — billedstof og illustrationer skal endogså være trykt i farver. Men kan hans elever mere. Nej så sandelig ikke — snarere tværtimod.

Ak ja, kære elever, kære lærere, kære allesammen. Lige som alle tidligere generationer, seklerne igennem, må vi nok erkende, at vi blev født for sent. Men OK. Lad os så drage den erkendelse og leve videre med den alligevel.

Efterskolen og folkeskolen:

Da efterskolen i sin tid blev skabt, var den nok mere i familie med højskolen end med folkeskolen. Den blev jo faktisk lavet som et oprør mod folkeskolen. Den dag i dag er der en lille rest tilbage af dette oprør: man kalder efterskolen for et alternativ til folkeskolen. Men hvordan er egentlig forholdet mellem de to skoleformer? Lad os se på det, som det var og som det er — og lad os se, om vi eventuelt kunne bruge noget af det, som vi i tidens løb har kastet af os.

Efterskolen blev oprettet af Kold under stærk indflydelse af Grundtvigs tanker. Indtil for nogle få år siden var efterskolen virkelig en efterskole — dvs. et uddannelsessted, man søgte til, når man var ude over sin skolepligt, men endnu for ung til at komme på højskole. Af den grund havde efterskolen ingen prøver og dermed ingen faste krav til undervisningens indhold. Man kunne vælge i nøje overensstemmelse med tiden og hver gang i forhold til det elevhold, man fik. Der skulle ikke nås et bestemt antal sider af en ganske bestemt sværhedsgrad — og man skulle ikke år ud og år ind gentage sin egen undervisning, så man til sidst selv mistede enhver interesse og begejstring for den. Man lagde vægt på at *oplive* eleverne — dvs. på at give dem oplevelser. Og det kunne man

virkelig, især fordi lærerne selv bragte deres oplevelser videre med den begejstring, som er den bedste metode at få elever til at reagere positivt på. Oplysning — altså undervisning, kom i anden række. Men som allerede Kold konstaterede: når jeg opliver, så oplyser jeg vel også lidt. Det gjorde han — ikke lidt men meget. En oplevelse er, når man med en blanding af glæde og forundring — eller måske angst, opdager noget nyt. Men når man opdager noget nyt, så har man jo lært noget, som man ikke vidste før — altså har man faktisk fået undervisning.

Idag kan man inden for efterskolen få nøjagtig de samme prøver som i folkeskolen. Man kan aftjene et par år af sin undervisningspligt i efterskolen, og lærerne gennemgår år efter år de samme sider i de samme lærebøger. Efterskolen er ikke mere en efter skole. Der lægges ikke mere vægt på at give eleverne oplevelser, men derimod på at føre dem frem til de bedst mulige prøveresultater. Med andre ord: efterskolen er en nøje kopi af folkeskolen, hvor nødig vi end vil indrømme det. Efterskolen fremtræder idag som et konglomerat af folkeskolen plus den kommunale ungdomsskole — blot med indbygget kost og logi. Og så føler jeg trang til sammen med Jakob Andersen på Rantzausminde Efterskole at spørge: hvad skal vi så med efterskolen? Er det ikke for dyrt for samfundet at have to folkeskoler — en med og en uden kost og logi.

Kold lagde grundstenen til vore skoler, men i tidens løb har vi fjernet den, så billedligt talt hænger vi og svæver en meters penge over jordoverfladen. Den fornemmelse kender ikke så få efterskolefolk.

Eleverne siger: kammeratskabet er bedre, forholdet til lærerne er bedre end i folkeskolen. Og det er ganske rigtigt. Det må det jo automatisk blive, fordi vi omgår hinanden meget mere. Men er vi virkelig tilfredse med det? Er det virkelig alt, hvad vi vil opnå på dagens efterskoler? Var det mon ikke i stedet noget, vi kunne udnytte til at bygge videre på? Skulle vi ikke hellere opfatte dette forhold som et middel i stedet for som nu, hvor vi tager det som et mål. Oven i købet et mål, som vi får ganske gratis: vi behøver ikke løfte en finger for at opnå det.

Prøverne

Herom har der været ført hede diskussioner i efterskolekredse. Hvis vi kunne afskaffe prøverne, stod vi langt friere med hensyn til vort daglige arbejde, vi ville komme meget nærmere til den oprindelige efterskoleidé og ville dermed også fjerne os fra folkeskolen — alt sammen særdeles ønskeligt. Hvorfor har vi så disse forbaskede prøver, som styrer i hvert fald halvdelen af vort arbejde. Forklaringen er ganske enkel. Hvis vi ikke tilbød dem, ville eleverne ikke komme på vore skoler — i hvert fald ikke i det antal de gør det idag. Der ville måske være elever nok til at fylde ti til tyve skoler i Danmark, men næppe flere. For mig

at se har hele diskussionen været en fejltagelse. Det er ikke et spørgsmål om, hvorvidt vi skal tilbyde prøver eller ej, men om, hvordan vi får prøverne og i særdeleshed den prøveforberedende undervisning til at træde så meget i baggrunden, at den ikke optager og præger en alt for stor del af elevernes skoleophold. Nogle ville sige: vi kunne vel også forsøge at gøre den prøveforberedende undervisning oplivende i sig selv. Det er tom idealisme – det er ikke muligt i almindelighed. Prøv at gøre den tyske grammatik til en oplevelse for eleverne: an, auf, hinter, in ... styrer sommetider akkusativ og sommetider dativ. Den oplevelse var jo kolossal.

Prøveforberedende undervisning stiller faste krav til timestrukturen og til klassestrukturen. To faktorer som meget gerne skulle ændres så helhedsbilledet blev mere nuanceret – fleksibelt om man vil.

En friere – mere oplevelsesbetonet – arbejdsplan vil stille nye og større krav til lærerne og til skolens tekniske apparatur. Men opfyldes disse krav kan vi også løse en meget væsentlig del af vort problem. Løsningen hedder altså: Langt mindre tid til prøveforberedende instruktion og langt mere tid og variation til friere aktiviteter.

Hvordan gøres det så i praksis? Jeg kan bruge et af mine egne fag, engelsk, som eksempel. Velegnet bl. a. fordi det efter den ny skolelov er blevet obligatorisk. I 9. klasse har vi tre ugentlige engelsktimer. Vi læser 40 normalsider intensivt stof og en ganske stor del ekstensivt. En elev fra 10. klasse – eller 8., har ikke mulighed for at deltage i 9. klasses undervisning, fordi han selv har andre timer på dette tidspunkt. For en meget væsentlig del af det ekstensive stof, frilæsningsstoffet, gælder, at det køres både i 8., 9., 10. klasse. Med andre ord bruger en lærer tre timers undervisning på at gennemgå en times stof – et misbrug på to lærertimer. Det er dyrt – især for elevene.

Men hvad er løsningen da? Jo, eleverne får stadig obligatorisk engelsk, men kun f. eks. 2 timer om ugen. I disse timer sættes klassekvotienten op og der foretages niveaudeling. Der benyttes udelukkende frilæsningsstof tilpasset specielt til holdets niveau. Rent oplevelsesstof og ingen krav om kvantitet eller sværhedsgrad. Store muligheder for at lade eleverne selv deltage i udvælgelsen af stoffet og i tilrettelæggelse af undervisningsformen. Mange muligheder for at variere arbejdsform og materialer.

I en ugentlig time – placeret under de valgfri fag, så der er lige adgang for alle, anbringes prøveengelsk for 8. klasse, 9. og 10. Undervisningen her tager kun sigte på prøve. Undervisningen kunne snarere kaldes instruktion. Der arbejdes særdeles koncentreret og intenst – prøvestof fra eleven kommer ind i klassen til han forlader den.

Skal dette kunne lade sig gøre, må der stilles ganske særlige krav til prøveundervisningen, ellers vil den mislykkes. Disse krav vil jeg komme nærmere ind på i næste afsnit.

Her skal vi blot konkludere. Hvad har vi nu opnået?

Vi har gjort den obligatoriske undervisning til den fri, oplivende undervisning og prøveundervisningen til noget, som man vælger til, hvis man ønsker det. Vi har altså vendt om på de forhold, som idag er herskende, vi har fjernet os en god del fra folkeskoleprincippet, og vi har nærmet os væsentligt til den grundliggende efterskoletanke.

Struktureret undervisning

Hvis vi i fremtiden skal kunne gennemføre vor prøveforberedende undervisning på en trediedel af den tid, vi har i dag, må vi som nævnt benytte os af særlige metoder. Hvis vi i tilgift skal regne med, at der kræves mere af os i de friere organiserede timer, vil det komme til at betyde, at også vort forberedelsesarbejde blir større. Det vil igen sige, at forberedelsesarbejdet til prøveundervisningen må skæres ned. De fleste vil sige, at disse to krav kan ikke opfyldes.

Nu skal vi til at trække forbindelsen op til det første afsnit i denne artikel. Læreren, der i dag underviser uden brug af tekniske hjælpemidler – evt. kun med en bog og et par stykker kridt, kan sagtens præstere et godt stykke arbejde.

Man kan også godt høste marken med en le. Ligesom man let kan fremstille et bord uden brug af snedkerimaskiner. Vi kan også godt undvære transportbånd på de fleste fabrikker og selv slæbe komponenterne fra sted til sted. Jamen, hvorfor gør vi det så ikke? Fordi vi ved at bruge teknikken sparer tid – og i mange tilfælde forbedrer resultatet. Det er lige sådan med undervisning – selv om en del mennesker åbenbart har svært ved at se det i øjnene. Ved at anvende forskellige former for maskiner og teknik sparer vi tid – og forbedrer vor undervisning. F. eks. tager det fysiklæreren en hel del tid at fremstille en tavletegning over et kompliceret forsøg. Den skal sikkert være meget nøjagtig – måske i flere farver. Yderligere kan det bemærkes, at nogle lærere ikke tegner ret godt. Denne tegning skal han bruge år efter år – altså bruger han hvert år på dette tidspunkt en god del af sin og elevernes tid på at lave sin tegning. Denne fysiklærer har sikkert for flere år siden fundet ud af, at han kan lave sin tegning en gang for alle. Lave den pænere og mere overskuelig end på en tavle ved at fremstille den som overheadtransparent. Nu tager det mindre end et sekund for ham at præsentere tegningen.

Men hvorfor tager han ikke konsekvensen? Hvert år holder han nemlig praktisk taget det samme foredrag til sin tegning, giver eleverne de

samme opgaver. Hvorfor læser han så ikke sit rutineforedrag ind på et bånd. Hvis det gøres tilstrækkeligt godt, kan hans kolleger også bruge det.

I ethvert fag findes der nogle stofområder, som eleverne skal lære for at komme videre. Disse områder skal gentages igen og igen, år efter år. Vi kunne kalde sådant stof for kernestof eller rutinstof. Og her er der store sparemuligheder, hvis man giver sig til at fremstille stoffet en gang for alle.

Går vi et skridt videre, er der meget mere at hente.

Når en lærer sidder med et stof foran sig, må han gøre sig nogle tanker om, hvordan han bedst muligt forklarer sine elever det. Han udarbejder en slags køreplan gennem stoffet, ordner det bedst muligt. Nogle lærere er gode til det, har den fornødne tid, er tilstrækkeligt vel-oplagte lige når det skal gøres – andre ikke. Man bruger undertiden at kalde det, læreren gør, at han strukturerer sit stof. Hvis man nu tænker sig, at man samtidig med, at man engang for alle fremstillede sit kernestof, også strukturerede det en gang for alle, så var dette arbejde også sparet – også for eleverne, som ikke skal have det samme gennemgået to gange, fordi læreren gjorde det for dårligt første gang.

Tænk nu, hvis vi kunne give eleverne deres undervisning således, at læreren selv ikke behøvede at spille den kendte lærerrolle, men kunne holde sig helt i baggrunden, fordi det, han skal sige og gøre, er lavet. Tænk, hvis man før man begyndte at undervise – eller modtage undervisning med sikkerhed vidste, hvad eleverne kunne, når undervisningen var til ende.

Alt dette er muligt, men det kræver uddannelse og penge. Midlet hedder programmering eller strukturering.

Ved programmering forstår man, at eleven alene, i gruppe eller større eller mindre hold modtager et program, der indeholder noget ganske bestemt stof. Programmet underviser så at sige selv – læreren er kun til stede som en slags studievejleder og som hjælp, hvis en elev af en eller anden grund kommer „ud af det“. Endvidere ved både lærer og elev, hvad man kan, når man har løst programmet.

Det tager et kvarter til tyve minutter at løse et program, som det ville tage en lærer en eller to timer at gennemgå. Og så er resultatet ved programmering væsentligt bedre.

Ved strukturering forstås en mindre gennemført programmering – her kræves stadig lærerens aktive deltagelse, men langt mindre end i dag.

Det tager mellem 50 og 100 timers effektivt arbejde at fremstille et undervisningsprogram til tyve minutter – og omkring den halve tid at fremstille et struktureret materiale. Men så kan det også bruges igen og igen.

Jeg prøver ikke at slå til lyd for, at man i fremtidens efterskole kun anvender programmeret undervisning, men dersom man anvender programmering på de allermest grundliggende områder og benytter struktureret materiale på 3/4 af resten, har man sparet den tid, vi satte os som mål – og samtidig har vi forbedret undervisningen.

Prisen

Prisen for at opnå dette mål er vel nok høj, men den kan organiseres således, at flere skoler deler den, og dermed kan den over en årrække fordeles, så den blir rimelig. For mig at se er det snarere et spørgsmål om, hvorvidt vi har råd til at lade være. Efterskolen, som den kører nu, er ikke mere en selvstændig skoleform. Den er en velfærdssvulst, som vi endnu kan tillade os. – Hvorlænge?

jens rye larsen.

4 år i EF

Af Arne Larsen

Arne Larsen var elev på Stidsbølt i 1951–52. Efter en landbrugs-økonomisk uddannelse i Danmark og USA og erfaring ved forskning og administration og arbejdet i u-landene, er han nu rådgiver for F. O. Gundelach ved EF-Kommis-sionen i Bryssel.

Efter at Danmark nu i 4 år har været medlem af EF, kan der være god grund til at se på, hvorvidt de væsentligste forventninger til medlemskabet er indfrie, og hvorledes udviklingen i EF-samarbejdet har formet sig.

I afstemningen den 2. oktober 1972 om EF-medlemsskabet spillede de umiddelbare økonomiske fordele for Danmark meget stærkt ind, og der er ingen tvivl om, at det økonomiske element var en væsentlig årsag til, at afstemningen resulterede i så klart et ja, som tilfældet var.

I betragtning af, at de umiddelbare økonomiske fordele således spillede en så afgørende rolle, må man jo unægteligt stille spørgsmålet om, hvorfor den danske økonomi da stadigvæk er så vakkelvorn (især udtrykt i vedvarende betalingsbalanceproblemer), som tilfældet er. Er det, fordi forventningerne til den økonomiske fordel for dansk landbrug i EF var overdrevne? Svaret på det sidste spørgsmål er ikke svært. Fordelen for dansk landbrug i form af væsentligt højere eksportpriser er fuldt ud realiseret i forhold til forventningerne. Denne eksportprisstigning – som til dels fortsat udgøres af ganske væsentlige udligningsbeløb

i samhandelen med England – resulterede samtidig i en forbedring af betalingsbalancen på omkring 4 milliarder kroner. Denne fordel på eksportsiden kom ikke fuldt ud landbruget til gode, idet statsstøtten til landbruget samtidig i det store og hele faldt væk. I forbindelse med landbrugets fordel af EF's fælles landbrugspolitik skal det i øvrigt erindres, at denne fordel ikke er lig med, hvad der budgetmæssigt overføres til Danmark fra EF, idet disse overførsler i væsentligt omfang vedrører udligningsbeløb i forbindelse med udvidelsen af EF samt som følge af valutakursforstyrrelserne. Den økonomiske fordel hænger derimod sammen med det fælles prisniveau for landbrugsvarer. De budgetmæssige overførsler er derfor kun udtryk for en del – og en faldende del – af den samlede økonomiske fordel for landbruget.

Når de umiddelbare økonomiske forventninger til EF således fuldt ud honoreredes, hvorfor har det da ikke haft den ønskede effekt på den danske økonomi. Svaret må først og fremmest være, at EF-fordelen næsten omgående blev „spist“ op af de reallønstigninger, man i det danske samfund i 1973 bevilligede hinanden. Dernæst havde den voldsomme olieprisstigning sidst på året 1973 samme negative effekt på den danske økonomi som på økonomien i de vestlige industrilande i al almindelighed. Når den danske økonomi således ikke blev rettet op af EF-medlemskabet og fra 1974, bl.a. hvad angår arbejdsløshed, blev væsentligt forværret, skyldes dette først og fremmest olieprisstigningerne og det internationale konjunkturforløb. Når virkningerne imidlertid er blevet så voldsomme, som tilfældet er, skyldes dette ikke mindst, at man ikke i 1973 udnyttede chancen til på en smertefri måde at få betalingsbalancen rettet op.

Når Norge og Sverige har klaret den økonomiske nedgangsperiode forholdsvis bedre, skyldes dette særlige omstændigheder. For Sveriges vedkommende holdt man stærkt igen på den økonomiske udvikling i 1972-73 og var derfor vel rustede til den økonomiske nedgang i 1974-75. Selv om denne konjunkturudjævning til dels beror på tilfældigheder, er den alligevel bemærkelsesværdig og skulle gerne blive et eksempel til efterfølgelse. For Norges vedkommende har oliefundene medført, at man har kunnet acceptere et voldsomt (selv med danske øjne) underskud på betalingsbalancen og i øvrigt har stimuleret økonomien gennem udviklingen i oliesektoren.

På det økonomiske område er det imidlertid næppe landbrugsfordelen inden for EF, der har været væsentligst for Danmark. Uden for EF ville det uden ganske alvorlige restriktive indgreb næppe have været muligt at holde kronen inden for det monetære samarbejde – den såkaldte „slange“. Havde resultatet heraf været, at man havde måttet lade kronen „flyde“ som f.eks. i England og Italien, ville de inflationære og øko-

nomiske problemer uden tvivl have været af et langt større omfang, end tilfældet er.

De vanskelige økonomiske vilkår, som den forløbne 4-års periode har budt på, har også medført, at udviklingen i EF-samarbejdet er gået meget langsomt. Medens de centrale områder i EF-samarbejdet så som handelspolitikken og landbrugspolitikken er videreført og udviklet, er man, hvad det økonomiske konjunktursamarbejde angår, ikke nået længere end til en måske voksende erkendelse af nødvendigheden af dette samarbejde. Dannelsen af en europæisk regionalfond samt anvendelsen af socialfondsmidlerne danner en nødvendig baggrund for dette bredere økonomiske samarbejde, som man ikke mindst fra dansk side er stærkt interesseret i.

I forholdet til udviklingslandene er EF med Lomé-konventionen blevet foregangsland. Med de europæiske landes afhængighed af råstoftilførsler udefra og handel med omverdenen i det hele taget er EF's initiativer i forhold til udviklingslandene og olielandene samt udviklingen i handelssamarbejdet med andre industrilande (især USA og Japan) af afgørende betydning. I disse relationer til omverdenen har de enkelte europæiske lande ingen stor røst, men som vist i handelssamarbejdet kan EF på disse områder med tilstrækkelig styrke varetage europæiske interesser.

Udviklingen i forholdet til tredielande må imidlertid bæres af et tilstrækkeligt snævert internt samarbejde EF-landene imellem. Dette samarbejde, som omfatter en række områder, herunder handels- og landbrugspolitikken, trænger til en alvorlig saltvandsindsprøjtning, hvilket må ske gennem en udvikling i det økonomisk-monetære samarbejde.

De store forskelle i lønstigninger og inflationsrater medlemslandene imellem medførende drastisk faldende valutakurser for enkelte medlemslande er i høj grad resultatet af bestræbelserne for at føre national konjunkturpolitik. Det er således klart, at disse bestræbelser ikke har haft et heldigt udfald. Medens der er en voksende erkendelse af, at den gensidige økonomiske afhængighed nødvendiggør en langt stærkere økonomisk koordinering i EF, er det åbenbart, at det vil volde vanskeligheder at enes om målene med koordineringen. Således vil et inflationsniveau, der er acceptabelt i Danmark, næppe kunne forliges med tyske synspunkter. Ligeledes vil det være vanskeligt at nå til enighed om udviklingen i betalingsbalancen, dels blandt medlemslandene og dels over for omverdenen. Olieprisforhøjelserne har medført en så voldsom ændring i EF's betalingsbalance over for omverdenen, at en urimelig høj arbejdsløshed næppe kan undgås, medmindre EF-landene i de kommende år accepterer et betydeligt betalingsbalanceunderskud over for omver-

denen. Ikke mindst i denne forbindelse trænger nødvendigheden af den interne koordinering sig stærkt på.

Ved afstemningen i 1972 nærede mange danskere store bekymringer for en hurtig politisk integration i EF. Disse bekymringer har i hvert fald foreløbig vist sig at være ubegrundede. På den anden side set er det også klart, at medens man har inkasseret de øjeblikkelige økonomiske fordele ved EF, så er den økonomiske koordinering gået langsommere, end man fra dansk side gerne havde set. Denne koordinering på EF-niveau, som naturligvis har et betydeligt politisk indhold, vil essentielt betyde medindflydelse på en økonomisk udvikling, som man under alle omstændigheder er afhængig af.

»Man lærer for livet og ikke for skolen«

Forord: Allis og Erik, læreruddannede fra Den frie Lærerskole. Derefter et års studieophold i England, som vi i det følgende vil fortælle om. Overskriften har vi lånt fra Grundtvig.

Den grundlæggende forståelse for andre mennesker og ens egen tilværelse læres ikke gennem bøger! Hvor ofte har vi ikke været udsat for at skulle lære noget, bare for at lære. Vi har „lært“ det, men *glemt* det igen, fordi vi følte, vi ikke havde brug for det lærte.

Spørgsmål som: „Hvorfor skal jeg lære at læse? Hvorfor skal jeg lære at regne? Hvorfor skal jeg gå i skole?“, bliver alt for ofte stillet!

Nu har du måske allerede flere gange sagt til dig selv, „Hvad har det med England at gøre?“.

Det foregående har ikke specielt med England at gøre, men det har en del at gøre med vores ønske om at rejse ud. Efter 5 år på skolebænken følte vi os på afstand af det almindelige liv. Det til trods for at der i den uddannelse, vi fik, var langt mere sammenhæng imellem hverdag og bøger end i de fleste andre uddannelser, der i høj grad er lagt til rette kun efter bøger. Vi mener, at teori og praksis bør høre sammen, at indlæring og derigennem udvikling sker, ved stillingtagen og løsning af de problemer, der opstår i hverdagen. Hvilket vel at mærke forudsætter, at man har indflydelse på sin egen hverdag, altså medbestemmelse.

Formålet med turen var bl. a. at opleve det engelske samfund og igennem oplevelsen lære om, hvordan andre mennesker lever.

Erik var før læreruddannelsen uddannet som landmand og havde arbejdet i Canada som sådan. Det var derfor naturligt at tage et job som landarbejder for at tjene til føden. For vore to drenge på 12 og 14 år var overgangen til England meget stor, specielt fordi de ikke kunne tale engelsk. De kom ikke med spørgsmål som: „Hvorfor skal vi lære engelsk?“ For dem blev det tvingende nødvendigt at lære sproget. For det første ville de selvfølgelig gerne tale med andre børn, dernæst også fordi de kom i engelsk skole, hvor ingen forstod dansk. Dette bevirkede, at de arbejdede meget ihærdigt, og i løbet af 5 mdr. var de i stand til at forstå og tale så godt, at de kunne følge nogenlunde med på deres naturlige klassetrin. Dertil kom de nye situationer, vi alle var nødt til at tage stilling til. Det at skulle leve i et noget andet kultur-mønster, at blive opfattet som fremmed(arbejder) i de første måneder, at blive udsat for, at folk troede man nok var lidt dum eller småtosset, hvis man ikke straks havde forstået det som blev sagt – eller hvad værre var, hvis man ikke kunne forklare sig i en fart, f. eks. på et skattekontor.

Meget af det, danskere i almindelighed opfatter som selvfølgeligt, er ikke selvfølgeligt i England. Bl. a. levestandarden er langt ringere for de fleste mennesker. Der er meget store klasseforskelle i England, og i det meget smukke og tyndtbefolkede Wiltshire var det ikke svært at få øje på. De omkringliggende gårde var fra omkring 500 tdr. l. og op til 4000 tdr. l. Der var da også i hver eneste lille landsby overklassedamer, der tog sig af velgørenhedsarrangementer af den ene eller anden art. Lønnen for en landarbejder er ca. 7,50 k. Erik fik dog 1 £ ca. 10 kr. i timen p.g.a. kvalifikationer som dansk landmand. Det siger sig selv, at med en løn i den størrelsesorden og en familie på 5 personer (Allis var hjemmegående og passede vores lille pige på 2 år), blev det ikke til frikadeller hver dag, selv om engelske priser er noget lavere end danske. Der skal arbejdes ca. 10 timer for at kunne købe f. eks. et par sko.

Huset, vi boede i, var meget hyggeligt, men primitivt udstyret. Den eneste mulighed for opvarmning var åben pejs, så vi fyrede med kul, som de fleste „andre“ englændere. Der var cementgulve i stueetagen (ingen tæpper), dertil kom at vi i hele perioden kæmpede for at udrydde talrige rotter på 1. sal. Vi havde badeværelse men ikke råd til varmt vand, det kostede 2 ugers arbejds løn for varmt vand i et kvartal.

Opholdet var selvfølgelig meget, meget mere. Det var f. eks. fællesskabet på pub'en, kroen, der var 6 i Shrewton, der havde ca. 500 indbyggere. Det er mest mændene, der går på pub, ikke så meget for at drikke som for at spille Dart (pilespil), mest for at snakke om den politiske situation eller den lokale fodboldkamp. Det var også det at

PUB i
landsbyen

komme i kontakt med mennesker, man ellers aldrig ville være kommet i kontakt med, fordi man jo også var „lidt interessant“ som fremmed. Det var mødet med Reymon og Lin, en anden landarbejderfamilie, der aldrig vil få råd til at besøge os i Danmark. Det var den måde, vi reagerede på, da I.R.A. truede med bomber på drengenes skole, og vi følte, at det var nødvendigt at sætte os ind i historien omkring det Irse folk – for ikke at blive desperate. Det var Dart Moor med de vilde heste og bjergheide på tusindvis af tdr. l. dækket med blomstrende lyng, drypstenshulerne en times kørsel mod vest, Stonehenge lige uden for landsbyen, som er et verdenskendt stenaldermonument af meget diskuteret oprindelse o.s.v., o.s.v.

Det, man husker bedst, er varmen og samhørigheden mennesker imellem, den hensynsfuldhed og interesse for hinanden, som danskere mangler noget af. Men på den anden side også det enorme bureaukrati og den sløvhed, der karakteriserer det engelske samfund.

Vi mener selv at have lært mere kulturhistorie, samfundskundskab og sprog i løbet af det ene år, end hvis vi havde opholdt os på en uddannelsesinstitution. Flere spørgsmål dukker derfor naturligt op: „Er det en rimelig måde, vi driver vore skoler på? Har vi gjort op, hvad vi vil med vore unge? Er det meningen, de blot skal lære det, vi selv har lært og fundet godt? Eller skal vor undervisning og samvær med eleverne være af en sådan karakter, at de unge får mulighed for at udvikle egne synspunkter, samt mulighed for at samarbejde på betingelser, der ikke på forhånd er fastlagte?

Allis Bohl-Erik Buch Hansen.

Varm jul

Ja, nogle husker mig måske, den lille rødhårede fregnede dreng, der altid skulle med ud at spille fodbold, og en, som jeg er sikker på at både drenge og piger husker årgang 1965–66, er min granfætter fra Argentina, Hans Jørgen. Ham, går man ikke fejl af, en stor munter type, en af dem, som der altid sker noget omkring: På fodboldbanen, når han med en tåhyler sendte bolden 30 meter over målet, eller han i stedet for bolden ramte en med- eller modspiller, og så var der helt sikkert en mindre på banen. Altid glad og veloplagt, og altid med på narrestreger.

Det er faktisk ham, historien handler om, en lille frisk julehilsen fra fyren, der nu har en gård på 2500 tønder land med 600 stk. kreaturer 2 biler og en jeep. En kæmpestor gård? Nej, ikke en usædvanlig farm ovre i Argentina. En fortælling fra julen 1975, hvor jeg besøgte Hans Jørgen og hans kone Violita.

Efter 18 timers flyvning over Europa og Nord Afrika, en mellem-landing en øls tid i Nigeria og videre over Atlanten, Brasilien og til slut Buenos Aires, Argentinas hovedstad. Godt ør og temmelig forvirret stod jeg så der med en rygsæk og smilte opgivende til tolderne og de skarpt bevæbnede soldater, når de på bedste spansk spurgte, om de måtte se mit pas. Glad var jeg, da jeg så Hans Jørgen og hans kone Violita stå og vinke sammen med hundredvis af andre, der også var mødt op for at hente julegæster, der kom med samme fly som mig. Vi kom hen til bilen, alt imens man skulle svare på tusinder af spørgsmål om tingene derhjemme. Det blev en varm køretur! 500 km var der til ranchen, en lille tur i et land, hvor der findes urskov i nord og arktisk klima i syd. På kortet svarer turen nærmest til, en dansker der kører f. eks. fra Sæby til Ålborg. Efter en okse-bøf på størrelse med en tallerken og et par flasker vin på en lille hyggelig kro kørte vi videre. Et dejligt land, og et rigt land. Det meste af jorden kan dyrkes. Man ser tusinder og atter tusinder af kreaturer. Der er mineraler, olie, fabrikker, fiskeri. Det findes der, men de urolige politiske forhold gør, at der er tusinder af fattige både i byerne og på landet.

Alt det sad Hans Jørgen og fortalte om, medens jeg nød den pragtfulde udsigt over „pampasen“, små hytter, omkring store farme, store mejetærskere. Det var jo i høsttiden, og mænd red på tungt belæssede heste på vej til byen i nationaldragter.

Grill-
stegning
hos
Hans Jørgen

Hen på aftenen nåede vi ranchen, fik os vasket, og sat til rette i pejsestuen, „hvor vi senere skulle komme til at spise mange gange“.

Pejsen var en kæmpe-grill, som man lagde $\frac{1}{2}$ -1 kg oksekød pr. person på, derpå lavede man salat, og fandt brød frem og det hele blev skyllet ned med en god vin.

Den første dag var slut, og man gik i seng, medens veloplagte fårekylinger spillede i en varm sommernat.

Det var som sagt høst, og det bevirkede selvfølgelig, at de lange udflugter måtte udsættes til næste Argentinatur. Dagene simpelthen fløj afsted. Hans Jørgen skulle holde 2 mejetærskere og 4 traktorer i orden, medens hans bror Jens og to herlige medhjælpere gik igang med de mange tønder land hvede. Dagen igennem var der masser af ting at give sig til. Hans Jørgen havde gjort jeppen klar til mig, så jeg bare kunne køre ind til byen og besøge hans mor og hans mange bekendte. Der bor nemlig virkelig mange danskere derovre. At køre derovre er forøvrigt noget helt for sig selv. Man kommer selv listende af sted, som man nu gør i et fremmed land, uden internationalt kørekort. De andre derimod kommer indenom og udenom. Der er tudende horn, biler, der skubber, ingen brug af blinklys eller nogen som helst form for vigepligt. Efter en tilvænningsperiode er det en herlig form for kørsel, især når man sidder i en jeep med kofangere af massivt jern. Dagen gik, og Hans Jørgen syntes, at jeg skulle prøve alt, være cowboy, flytte de store kvægflokke, ride på kvierne, prøve at kaste med lasso fra hest, hvilket dog gerne endte med at både hesten og jeg blev filtret ind i løkken på uforklarlig vis, medens køerne stod og gloede, som nu kun køer kan glo. Man gik på jagt efter duer og harer, som findes i tusind-

vis, hjalp med høsten, tog bad i deres swimmingpool. Om søndagen var vi ved stranden med familie og bekendte, stegte kød over bål, drak vin, stod på vandski og badede. Sikke et liv, og lige pludselig var det jul. 40 grader i skyggen! Det blev en helt anden jul end derhjemme! Argentinerne farer rundt i gaden, skyder med geværer og larmer. Folk af dansk afstamning prøver dog på bedste måde at holde en dansk jul, med pyntet juletræ, julesange og et veldækket julebord. Det er mærkeligt at holde jul midt i høsttiden, men festligt var det. Herlige mennesker og højt humør var der nok af.

Første juledag er også derovre hellig, men er det høstvejr, ja, så høster man, og det gjorde vi så. Sommetider tænkte man på julefrokosterne derhjemme, medens man tog et forfriskende bad. Om aftenen tog vi ud til en flod og badede, hvorefter vi sad ude i badetøjet den lange nat og snakkede.

Nytårsaften blev holdt på en nabofarm med et kæmpe grillparty, med familie og venner. I det hele taget er der et fantastisk familiesammenhold og sammenhold i det hele taget mellem dansk-argentinere, som man sjældent møder herhjemme.

Dagene fløj! Fem uger er alt for lidt derovre. Hvis nogle har lyst til en tur over til Hans Jørgen og Violita, vil de altid tage hjerteligt imod jer, og med den lille hilsen fra Argentina vil jeg gerne hilse alle gamle lærere og elever fra Stidsholt Ungdomsskole fra Hans Jørgen.

Hilsen Lars.

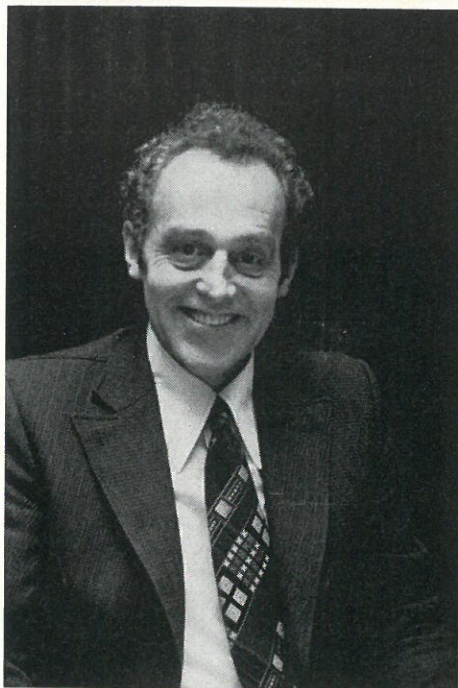
Formand Juul 50 år

Alle, der har været til elevmøde kender Juul, formand for Stidsholt Ungdomsskoles elevforening gennem mange år.

Juul er manden med det gode humør, de slagfærdige replikker, i stand til at sprede hygge og god stemning, hvor han kommer, og han kommer mange steder. Ingen forstår vel, at han kan nå det hele, for han skal passe sin gård, dyrene skal passes.

Hellum ungdomsforening er en af de ungdomsforeninger, der går bedst i vort land. Der er altid stuvende fuldt hus både til foredrag, dillettant og bal, for Juul er formand. Mange steder trækker han et stort læs.

Nu er den stadigt eftertragtede ungkarl fyldt 50 år. Hans nærmeste

vennekreds ca. 200 mennesker var budt til fødselsdag. Det var en festlig aften!

Også gennem årsskriftet skal lyde et hjerteligt til lykke, Juul! fra din gamle skole. Tak for din store trofasthed og arbejde! Tak for din måde at være på!

G. og J.

Korte hilsener

Kære „gamle“ elever.

Så nærmer julen sig igen, og det er ved tiden at sende jer en hilsen og tænke tilbage på de år, der er gået, og med dem de unge mennesker, der kom her og forsvandt igen. Hvert år mødes vi med en flok unge mennesker, som efter et års tid forsvinder ud af billedet igen. Tilbage står så minderne om de oplevelser, vi havde sammen. Gode og

måske mindre gode i en skøn blanding. Når vi får besøg af „gamle“ elever går tiden med snak som: „Kan du huske hende?“ eller „Hvad er der mon blevet af ham?“ osv. Vi ser jer kun i så kort tid, og ofte ved vi ikke, hvad der bliver af jer, når I rejser herfra. Så derfor glæder det os hver gang, vi senere hører fra jer.

En rigtig glædelig jul og et godt nytår ønskes I alle af

Jan, Mette, Verner og Yrsa Østergaard.

Kære gamle Stidsholtelever.

Vi vil ønske jer alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Vi fik den 31. juli en lille pige på 1 år fra Bangladesh, det nyder vi rigtig efter en besværlig og lang ventetid.

Mange hilsener fra

Nargis, Karsten og Ingrid.

Opvaskerne slår til igen.

Lige en glad og frisk jule- og nytårs hilsen til jer alle, ønskes I af de gamle køkkenslaskere.

Susanne Nielsen.

Bodil Dam.

Susanne Larsen.

Kære allesammen.

Vi vil også gerne ønske jer en rigtig glædelig jul, samt et godt nytår.

Som nogle af jer ved, er vi flyttet på landet ude ved Lyngsø. Vi har fået husdyr, i begyndelsen holdt vi os til mus, men nu har vi skiftet besætning.

Jørgen har orlov fra skolen i år og skraber lidt håndører hjem som musiker om aftenen og hjemmegående husmor, barnepige og gederøgter om dagen. Jeg arbejder stadig på skolen.

Venlig hilsen *Joan, Lisa, Torben, Jørgen og Rita Farum Jensen.*

Meddelelser 1977

Elevmødet

afholdes søndag den 15. maj kl. 14.

Reserver venligst dagen i god tid og kom til Stidsholt. Det er mest festligt, når vi er mange. Se avisernes annonce i god tid. I er velkommen til at tage jeres forlovede eller ægtefælle og børn med.

Jubilæumsholdene

Elever fra vinteren 1951–52 og sommeren 1952 (25 år)
vinteren 1946–47 og sommeren 1947 (30 år)
vinteren 1941–42 og sommeren 1942 (35 år)
vinteren 1936–37 og sommeren 1937 (40 år)
vinteren 1931–32 og sommeren 1932 (45 år)

indbydes på elevmødedagen med eller uden ægtefælle til jubilæumssammenkomst med middag kl. 11. Send venligst et kort med indmeldelse en uge før til os. – Prøv på at finde frem til gamle kammeraters adresse og gør dem opmærksom på festen.

Stidsholt-stævnet i Aalborg

afholdes i Skydepavillonen ved Aalborgtårnet søndag den 27. november (advents søndag) kl. 14. Velkommen gamle elever med familie – gælder også elevforældre.

Se annonce til den tid. For at være sikker på vore dejlige lokaler, er de allerede bestilt.

Adresseændringer

bedes sendt til kassereren, Karen Søndergaard, Rosenstien 2, 9300 Sæby, tlf. (08) 46 17 27.

Telefonnumre

Hans Jakobsen – privat (08) 46 80 38.

Skolens telefon – (08) 46 81 03.

Elevtelefon – (08) 46 80 72.

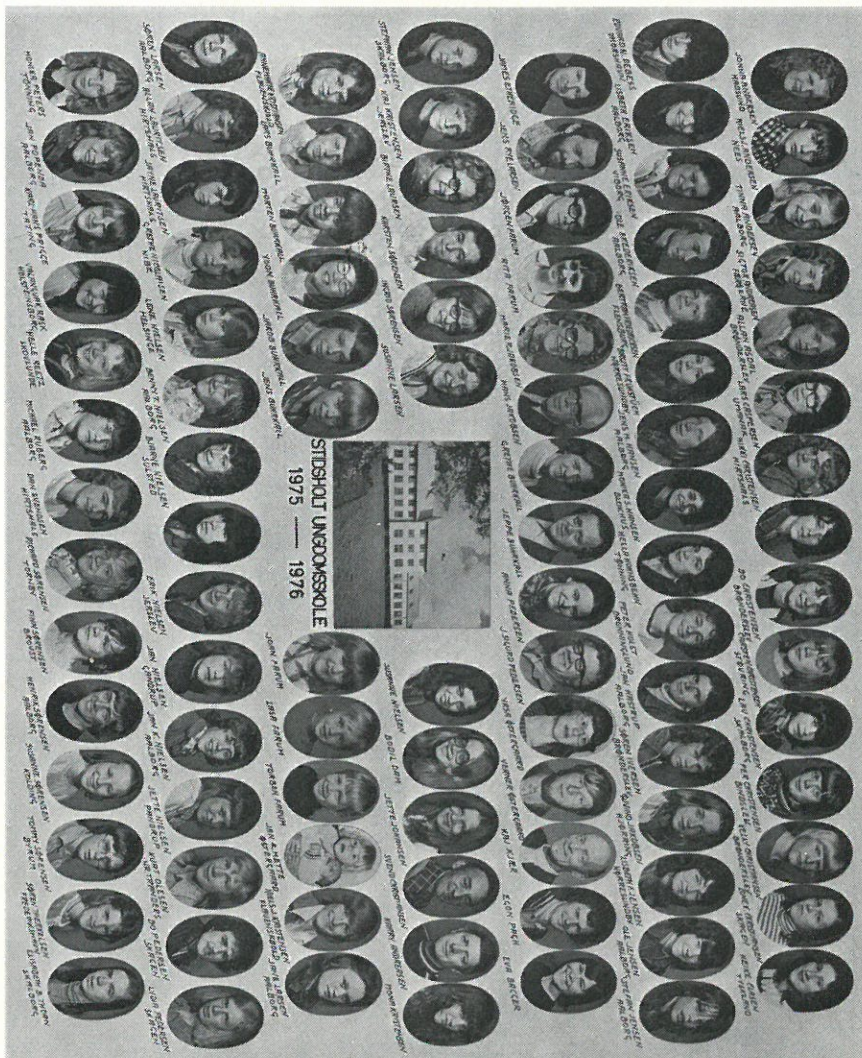
Elevforeningens bestyrelse

Juul Højbjerg, Horsevadvej 179, Jerslev. Formand.
Ejnar Frendrup, Vestergade 46, Nørresundby. Næstformand.
Edel Jensen, Nørregade 13, Flauenskjold. Sekretær.
Karen Søndergaard, Rosenstien 2, Sæby. Kasserer.
Orla Jensen, Sæbyvej 22, Syvsten.
Jørgen Holm Jensen, Ødegaard, Stidsholt, Sæby.
Anne Grethe Olsen, Vinderupvej 12, Nr. Tranders.

Skolens bestyrelse

Kristian Larsen, Hjørring. Formand.
Knud Pinstrup, Nibe. Næstformand.
Oskar Jensen, Sæby.
Cl. Simonsen, Aså.
Hans Jakobsen, Stidsholt Ungdomsskole.
Juul Højbjerg, Jerslev.
Helga Pinstrup, Gravlev.

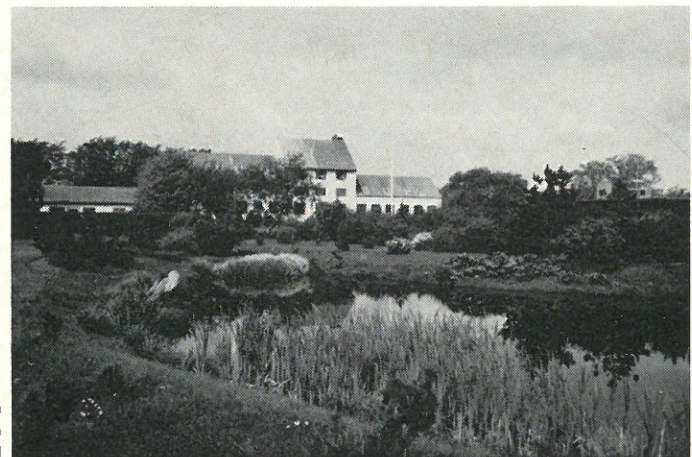
Elever 1975-76

Jonna Andersen, Hadsund
 Niels Jørgen Andersen, Vemb
 Tinna Andersen, Aalborg
 Sigtør Andreassen, Færøerne
 Allan Asdal, Brønderslev
 Bo Christensen, Brønderslev
 Carsten Christensen, Støvring
 Lau Møller Christensen, Skalborg
 Per Christensen, Bindeslev
 Mickael Christensen, Hirtshals
 Kelly Christiansen, Brønderslev
 Lone Kruse Christiansen, Skagen
 Heike Clasen, Tønning, V. Tyskland
 Lene Dannow, Frederikshavn
 Edvard Debess, Færøerne
 Lisbeth Eriksen, Aalborg
 Susanne Eriksen, Viborg
 Torben Eriksen, Hirtshals
 Ole Frederiksen, Svenstrup
 Bertram Friedrichsen, Aalborg
 Birgitte Frühstück, Nørresundby
 Jens Møldrup Hansen, Aalborg
 Monica Selmer Hansen, Blokhus
 Hella Hohnsbehn, Tønning, V. Tyskland
 Peter Holst, Dronninglund
 Jan Hostrup, Aalborg
 Søren Iversen, Brønderslev
 Øjvind Jakobsen, Hjørring
 Thomas Janssen, Grønland
 Jan Jensen, Skørping
 Lisbeth Feldt Jensen, Nørresundby

Ole Jensen, Aalborg
 Stefan Jensen, Aalborg
 Stephan Jensen, Skalborg
 Lars Kaspersen, Grønland
 Kaj Kristensen, Jerslev
 Mona Kristensen, Aalborg
 Anne Marie Kristiansen, Flauenskjold
 Niels Jørgen Kristiansen, Flauenskjold
 Jane Larsen, Aalborg
 Søren Steen Larsen, Aalborg
 Allan Lauritzen, Hirtshals
 Jayne Lauritzen, Hirtshals
 Bende Mikkelsen, Klarup
 Hanne Grethe Nicolaisen, Nibe
 Benny Thorup Nielsen, Aalborg
 Bjarne Nielsen, Vestbjerg
 Erik Nielsen, Jerslev
 Jan Nielsen, Gandrup
 Jan K. Nielsen, Aalborg
 Jette Nielsen, Pandrup
 Lene Nielsen, Helsingør
 Kurt Olesen, Aalborg
 Bo Pedersen, Skagen
 Lydia Pedersen, Skagen
 Monica Peters, Tønning, V. Tyskland
 Jan Popenda, Aalborg
 Karl Hans Prigge, Tholendorf, V. Tyskland
 Valanguap Rask, Grønland
 Helle Retz, Skovlunde
 Mickael Ruberg, Aalborg
 Dan Svendsen, Hirtshals
 Finn Sørensen, Brovst
 Henrik Sørensen, Aalborg
 Inge Lise Sørensen, Frederikshavn
 Ole Bo Sørensen, Aalborg

Rickard Sørensen, Thornby
 Susanne Sørensen, Kolding
 Tommy S. Sørensen, Læsø
 Søren Therkelsen, Frederikshavn
 Elisabeth Thorn, Skalborg

Med søen
 som
 forgrund

REGNSKAB

for året 1. maj 1975 – 30. april 1976

INDTÆGT

Kassebeholdning	849,41
Årsskrifter, giro	5.145,00
Årsskrifter, kontant	4.210,00
Renter	82,78
	kr. 10.287,19

UDGIFT

Årsskrift	8.182,83
Frimærker	950,00
Kontorartikler	201,20
Blomster	76,00
Indestående i giro	198,39
Indestående i sparekassen	594,36
Kontant beholdning	84,41
	kr. 10.287,19

Sæby d. 13. maj 1976.

Karen Søndergaard.

Regnskabet er gået igennem, der fandtes intet at bemærke.

Sæby, d. 15. maj 1976.

Gerda Sørensen.